

Tiedonluovutuslupa VIRTJA-julkaisutietopalvelusta OpenAIRE-portaaliin

Laki tutkimustietovarannosta (1238/2021)

VIRTJA-julkaisutietopalvelusta tuli osa tutkimustietovarantoa 1.1.2022 voimaan astuneella lailla. Se yksinkertaistaa tiedonluovutuksia ja tiedon yhteiskäyttöä, koska luovutuksia varten ei tarvita kaikkien osapuolten lupia jokaiseen uuteen käyttötarkoitukseen. Lain myötä:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö on tutkimustietovarannon rekisterinpitäjä.
- Jokaisella tutkimustoimijaksi tulkitulla taholla on oikeus luovuttaa tietoja tutkimustietovarantoon.
 - Rekisterinpitäjä tekee tulkinnan siitä onko organisaatio tutkimustoimija.
- Jokaisella tutkimustoimijaksi tulkitulla taholla on oikeus saada tietoja tutkimustietovarannon rajapinnasta lakisääteisten tai säätiön säännöissä määrättyjen, tutkimukseen liittyvien perustehtäviensä suorittamista varten.
 - Rekisterinpitäjä toteaa käyttötarkoituksen olevan säädetyn mukainen ja antaa käyttöoikeuden rajapintaan.
- Tutustu [usein kysyttyjen kysymysten vastauksiin](#) tutkimustietovarantolaista.

Ajantasainen luettelo tutkimustoimijoiksi tulkituista organisaatioista: [Tutkimustoimijat](#).

Huom. Ulkomaalaisten toimijoiden osalta rekisterinpitäjän käsittely on kesken.

Lisätietoa: tiedejatutkimus@csc.fi

TIEDONLUOVUTUSLUPA KORKEAKOULUJEN VALTAKUNNALLISEN TIETOVARANNON VIRTJA-JULKAISUTIETOPALVELUSTA OPENAIRE - PORTAALIIN

Korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon VIRTJA-julkaisutietopalvelu

Korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon VIRTJA-julkaisutietopalveluun tallennetaan tutkimusorganisaatioiden (yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset, yliopistolliset sairaalat) tuottamien tutkimusjulkaisujen tietoja. Tutkimusorganisaatiot toimivat tallennetun tiedon rekisterinpitäjinä omien tietojensa osalta ja vastaavat järjestelmään tallentamiensa tietojen sisällöstä, virheettömyydestä ja ajantasaisuudesta. Kyseessä ei ole tietojen luovutus, vaan tiedot säilyvät osana tutkimusorganisaatioiden rekisteriä ja rekisterinpitövastuuta. Tutkimusorganisaatiot rekisterinpitäjinä päättävät tietojen hyödyntämisestä ja luovuttamisesta VIRTJA-julkaisutietopalvelusta eteenpäin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) vastaa tietovarannon kustannuksista ja elinkaaren hallinnasta. Tietovarannon teknisenä ylläpitäjänä OKM vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallentamisesta, käsittelystä ja luovutusta varten, tietovarannon käytettävyydestä, eheydestä ja muuttumattomuudesta sekä tietosisällön suojaamisesta ja säilyttämisestä, tietojenkäsittelyn asianmukaisuudesta ja tietoturvallisuudesta. OKM on sopinut CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n (CSC) kanssa tietovarannon teknisestä ylläpidosta siten, että CSC toteuttaa palvelun ja ylläpitää sitä.

VIRTJA-julkaisutietojen käyttö OpenAIRE-portaalissa

Euroopan komissio on vuodesta 2009 lähtien tukenut tutkimustiedon avointa saatavuutta edistäviä ja tieteen avoimuuteen liittyvien palveluja tuottavia OpenAIRE-projekteja (OpenAIRE, OpenAIRE+, OpenAIRE2020, OpenAIRE Connect, OpenAIRE Advance). Vuonna 2018 perustettiin OpenAIRE A.M. K.E organisaatio toteuttamaan OpenAIRE:n tavoitteita. Sen rinnalla jatkuu vuoden 2020 loppuun asti OpenAIRE Advance -projekti. OpenAIRE:n toimintaan osallistuu tutkimusinfrastruktuurien parissa toimivia organisaatioita pääasiassa EU:n jäsenvaltioista, mutta myös EU:n ulkopuolelta. Suomessa OpenAIRE:n kansallisena avoimen saatavuuden tukipalvelupisteenä (NOAD, national open access desk) toimii Helsingin yliopiston kirjasto.

OpenAIRE ylläpitää ja kehittää portaalia, johon haravoidaan tieteellisiin julkaisuihin liittyvää metadataa sekä eurooppalaisista että kansainvälisistä julkaisuarkistoista. Julkaisutietojen lisäksi portalissa on myös eri lähteistä haravoitua metadataa tutkimusaineistoista, ohjelmistoista ja rahoittajista. Tutkimusjulkaisujen OpenAIRE-haravointi alkoi vuonna 2010 Euroopan komission 7. puiteohjelman (FP7) myötä, ja EU-rahoitteisten tutkimushankkeiden tulee järjestää tutkimusjulkaisujensa avoin saatavuus julkaisuarkistoista, joista metatiedot siirtyvät OpenAIRE-portaaliin.

OpenAIRE-portaali sisältää OpenAIRE-palvelut ja -tukisivut sekä tietoa avoimesta tieteestä Euroopassa. OpenAIRE-portaalin toimintoihin kuuluu metatietojen haku ja selailu. Lisäksi portaali tarjoaa organisaatioille mahdollisuuden julkaisu- ja muiden tietojen tarkasteluun raportoinnin näkökulmasta. Portaali on avoin kaikille, mutta raportointityökaluihin vaaditaan organisaatiokohtaiset pääkäyttäjäoikeudet. Portaali tarjoaa sisältämänsä tiedot myös avoimen rajapinnan kautta edelleen käytettäväksi eri järjestelmiin. OpenAIRE:n tietoja käytetään, kun arvioidaan miten komission rahoittamat projektit ovat toteuttaneet rahoitusehtojen mukaiset avoimuusvelvoitteet. Portalin avulla muutkin tutkimusrahoittajat voivat seurata julkaisujen avoimuuden toteutumista rahoittamisensa hankkeissa.

Osa suomalaisista tutkimusorganisaatioista tarjoaa julkaisutietonsa haravoitavaksi organisaatiokohtaisista julkaisuarkistoista OpenAIRE-portaaliin. Tuki julkaisutietojen haravoinnille vaatii kuitenkin julkaisuarkistokohtaista työtä sekä haravoinnin mahdollistamisessa, että metatietojen muuntamisessa OpenAIRE:n tietomalliin. Tuomalla julkaisutiedot keskitetyksi VIRTJA-julkaisutietopalvelusta vältytään organisaatioissa työltä haravoinnin mahdollistamiseksi ja tulevien muutostöiden toteuttamiseksi jatkossa. OpenAIRE-haravointiin liittyviä kokemuksia selvitetään kyselyllä keväällä 2018. Vastauksissa toivottiin kansallista koordinaatiota OpenAIRE-haravointiin. Tulokset julkaistiin Tutkimustiedon avoin saatavuus -blogissa: <https://blogs.helsinki.fi/openaire2020/2018/08/23/kansallisesta-koordinaatiosta-toivotaan-tukea-julkaisuarkistoille-openaire-kyselyn-tulosten-yhteenveto/>

Käytettävät tiedot ja niiden käyttötarkoitus

VIRTA-julkaisutietopalvelun tietoja hyödynnetään osana OpenAIRE-portaalin tietopohjaa. VIRTA-metatiedot rikastavat portaalin metatietoja, kun ne yhdistetään muista lähteistä koottuihin metatietoihin. Yhdistämisessä hyödynnetään julkaisutiedoista löytyviä tunnisteita. Yhdistämisessä julkaisutietoon voidaan liittää esimerkiksi tieto julkaisun yhteydessä tehdyn tutkimusaineiston metatiedoista, mikäli tällainen tieto löytyy OpenAIRE-portaalista ja se voidaan luotettavasti yhdistää kyseiseen julkaisuun. Tarkemmat julkaisutiedot helpottavat myös julkaisujen, rahoitustietojen ja data-aineistojen keskinäistä linkitystä portaalin tasolla. Julkaisutietojen siirrossa käytetään CERIF-tietomallia, johon VIRTA-tietomallin mukaiset julkaisutiedot on määritellyt käyttäen VIRTA-julkaisutietopalvelun wikisivuilla ylläpidettävää määrittelytaulukkoa: <https://wiki.eduuni.fi/x/IRLTB>. Haravointi tapahtuu käyttäen VIRTA-julkaisutietopalvelun OAI-PMH-rajapintaa.

VIRTA-julkaisutietopalvelusta tiedot OpenAIRE-portaaliin on tarkoitus viedä välittömästi, kun OpenAIRE-portaalissa on valmius haravoida julkaisutietoja.

Tutkimusorganisaation toimenpiteet

Jos organisaatio haluaa luovuttaa VIRTA-julkaisutietopalveluun tuomansa julkaisutiedot edelleen OpenAIRE-portaaliin, pyydetään siitä ilmoittamaan CSC:lle. Organisaatio voi samalla ilmoittaa, toteutetaanko tietojen luovutus kaikilta julkaisuvuosilta vai käytetäänkö tietojen luovutuksessa jotakin muuta rajausta (esim. julkaisutyyppi).

Tutkimusorganisaation tulee ilmoittaa päätöksestään CSC:lle. Päätöksessä tulee viitata tähän lupapyyntöön. Mahdollinen tiedonluovutuslupa voidaan myöntää tutkimusorganisaatiolle sopivana ajankohtana. Mahdolliset muutokset tiedonluovutuslupaun, esimerkiksi rajauksen suhteen, voidaan ilmoittaa myös varsinaisen kirjallisen tiedonluovutusluvan myöntämisen jälkeen. Ilmoitukset muutoksista ilmoitetaan osoitteeseen virta-julkaisutietopalvelu@csc.fi.

Tutkimusorganisaatio päivittää tutkimus- tai julkaisutietojärjestelmänsä rekisteriselosteeseen tiedon, että rekisteristä luovutetaan tietovarannon kautta teknistä käyttöyhteyttä käyttäen tietoja ko. tarkoitukseen.

CSC huolehtii tiedonluovutusten toteutuksesta ja niiden asianmukaisuudesta sekä tietovarannon ylläpidosta, suojaamisesta ja tietoturvallisuudesta.

Päätös toimitetaan allekirjoitettuna osoitteeseen:

CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy

Kirjaamo

PL 405 02101 Espoo

Katso [OpenAIRE](#) saapuneet tiedonluovutusluvut ja rajaukset

File	Modified
PDF File Tiedonluovutuslupa VIRTA_OpenAIRE_2019.pdf	Apr 01, 2019 by Minna Ala-Mantila